

INTERVJU S PROF. DR. SC. SINIŠOM PETROVIĆEM

... O Hrvatskoj u Europskoj uniji

Pripremila: mr. sc. Snježana Jurišić

Pregovori o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji otvoreni su 3. listopada 2005. i formalno završeni 30. lipnja 2011. Nakon više od osam godina od podnošenja zahtjeva za članstvo te gotovo šest godina pregovaranja, Europska komisija je predložila zatvaranje pristupnih pregovora, što je prihvatilo Europsko vijeće te je nakon zatvaranja svih pregovaračkih poglavlja potpisan Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji 9. prosinca 2011. u Bruxellesu. Prema odredbama Ugovora o pristupanju, kao datum njegova stupanja na snagu utvrđen je 1. srpnja 2013. godine, pod uvjetom da ga sve države članice Europske unije i Republika Hrvatska ratificiraju u skladu sa svojim ustavnim odredbama.

Pred samim smo ulaskom u Europsku uniju i osvrćemo se malo unatrag na cjelokupni proces pregovaranja te stavljamo naglasak na ono što nas čeka nakon samog čina ulaska u EU, o čemu smo razgovarali s prof. dr. sc. Sinišom Petrovićem s Pravnog fakulteta u Zagrebu, članom Pregovaračke skupine za vođenje pregovora o pristupanju RH EU, a sve s ciljem boljeg argumentiranog informiranja javnosti o svim aspektima članstva te otvaranja teme - Hrvatska u Europskoj uniji, kako bismo pridonijeli boljoj obaviještenosti hrvatskih građana o tome što nas čeka, o šansama, prednostima i promjenama koje su pred Hrvatskom kao 28. članicom Europske unije.

Vi ste bili član pregovaračkog tima za EU za sljedeća poglavlja: sloboda kretanja radnika, socijalna politika i zapošljavanje, pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga, pravo trgovačkih društva i pravo intelektualnog vlasništva. Kada danas pogledate unatrag, jeste li zadovoljni postignutim? Što biste s današnje točke gledišta promijenili?

Od samog početka procesa pregovaranja Republike Hrvatske s Europskom unijom sudjelovao sam kao član Pregovaračke skupine za poglavlja pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga, trgovačka društva

(Foto: Dalibor Urukalović/PIXSELL)

i intelektualno vlasništvo. Kada je gospođa Vera Babić otišla u mirovinu, preuzeo sam i slobodu kretanja radnika, a osim toga sam posebno sudjelovao i u pregovorima oko slobodnog kretanja kapitala. Ono što je bitno naglasiti jest da ti pregovori nisu bili oko pravne stečevine, nego se pregovaralo o prijelaznim razdobljima, načinima i vremenu prilagodbe. Druga bitna činjenica je da nisam ja kao pojedinac pregovarao, već sam bio član tima, kao prvo Pregovaračke skupine, ali u strukturu pregovaranja bilo je uključeno više aktera, pa tako i Vlada RH, Sabor, Nacionalni odbor. U takvom kontekstu ne mogu ja kao pojedinac reći da bih nešto drugo napravio ili promijenio gledajući unatrag, jer je to bio

* Snježana Jurišić, Inženjerski biro d.d., Zagreb.

Pregovori su bili iznimno strogi i mi smo ispunili sve ekonomske, pravne i političke kriterije, prihvatili smo pravnu stečevinu, tako da smo ispunili sve zahtjeve stavljene pred Hrvatsku za prilagodbu europskim standardima.

timski rad, ali ono što u svakom slučaju mogu reći jest da sam doista zadovoljan postignutim rezultatima.

Koje nas bitne novine očekuju vezano za navedena poglavlja nakon 1. srpnja 2013.?

Kada je riječ o slobodnom kretanju radnika, posebno važnom i osjetljivom pitanju, očekuje nas u potpunosti preslikan režim koji je vrijedio i u prošlom proširenju. U pregovorima je već na samom početku izričito bilo naglašeno da će EU postaviti zahtjev za tranzicijskim razdobljem i ograničenjima po principu 2+3+2: početno ograničenje od dvije godine, moguće produljenje za još tri godine i naposljetku za još dvije dodatne godine. Treba vidjeti u tom smislu kako će reagirati pojedine države, recimo u prošlom proširenju samo je manji dio zadržao svih sedam godina ograničenja, ostali su postupno odustajali – Portugal na samom početku, Ujedinjeno Kraljevstvo i Švedska digli su ograničenja pa je UK ponovno vratilo režim dozvola. Hrvatska je mala zemlja, stoga smatram da nije neka prijetnja velikom europskom tržištu rada, a osobno niti ne očekujem neku dramatičnu migraciju radne snage u odnosu na dosadašnje pokazatelje.

Možemo biti izrazito zadovoljni postignutim s prijelaznim režimom koji se tiče prava na stjecanje nekretina koji se odnosi na poljoprivredno zemljište i zaštićene dijelove prirode jer je pogodniji za Hrvatsku nego što je bio za zemlje iz prethodnog proširenja. Tako će Hrvatska 7 godina od pristupanja moći zadržati postojeća ograničenja za stjecanje vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem, a postoji mogućnost da se ograničenja ukinu i ranije unilateralno s hrvatske strane ili da se produlje za daljnje tri godine pod određenim uvjetima, ako Hrvatska to bude smatrala potrebnim s ciljem osnaživanja tržišta poljoprivrednog zemljišta.

U raznim izvorima naglašava se da Hrvatska nije u potpunosti spremna, ni politički ni gospodarski, za Europsku uniju, uz još uvijek nesređeno stanje

u pravosuđu zbog izostalih reformi, i dalje prisutnu korupciju, iznimno lošu gospodarsku situaciju. Prema Vašemu mišljenju jesmo li doista spremni za Europsku uniju?

Ja se ne bih složio da nismo spremni za Europsku uniju. Što se tiče ispunjavanja uvjeta, mi smo u potpunosti spremni. Pregovori su bili iznimno strogi i mi smo ispunili sve ekonomske, pravne i političke kriterije, prihvatili smo pravnu stečevinu, tako da smo ispunili sve zahtjeve stavljene pred Hrvatsku za prilagodbu europskim standardima. Ako bismo se uspoređivali s nekim starim i novim članicama, vjerojatno smo čak i spremniji. Ključno je pitanje ono jesmo li dovoljno spremni da iskoristimo sve prednosti članstva i je li hrvatsko gospodarstvo dovoljno konkurentno za razvijeno europsko tržište. To su važna pitanja jer o nama ovisi hoćemo li iskoristiti pozitivne učinke koji proizlaze iz članstva, kao što su sredstva iz fondova EU te potpuno slobodan pristup europskom tržištu koji članstvo omogućava trgovačkim društvima i poduzetnicima. Moram zaključiti da su pojedine izjave o tome da nismo spremni za Europsku uniju paušalne i banaliziraju cijeli proces pripreme i prilagodbe.

Generalno gledano, integriranje u Europsku uniju ima pozitivne, ali i negativne učinke. Koje su prema Vašemu mišljenju osnovne prednosti članstva?

Prethodno sam naveo neke od glavnih pozitivnih prednosti članstva, one su prije svega financijske i ekonomske prirode, ali tu su svakako i brojne druge prednosti. Smatram da sam psihološki moment stvarnog članstva djeluje jako pozitivno na te procese i društvo u cjelini. Na pojedine primjedbe da će negativan učinak biti gubitak suverenosti ulaskom u EU, često citiram veleposlanika Vladimira Drobnjaka da članstvo nije i ne može se smatrati gubitkom suverenosti, već potvrdom suverenosti Hrvatske. Moramo biti svjesni da će Hrvatska kao jedna od 28 država ravnopravno i u potpunosti sudjelovati u donošenju svake od odluka koje se tiču nje, i upravo je tu naglasak na suverenosti. Danas je sve povezano, posebno kad gledamo EU kao jedinstvenu zajednicu država, tako se i odluke koje se donose na razini EU tiču svih država članica. Baš je u tome smislu usklidnik stavljen na suverenost.

Iako je formalno proces pristupanja završen, predstoje nam i dalje brojne reforme i usklađivanja na području prava, normi i drugih segmenata. Ukratko, što biste mogli izdvojiti kao ključne mile-

stones u prvih nekoliko godina članstva u Europskoj uniji?

Što se tiče ključnih točki u prvim godinama članstva, to je svakako nastojanje da se što prije uđe u Schengenski prostor, što će koristiti i gospodarstvu, ali i građanima. To je definitivno *milestone*, štoviše to je važan i odgovoran cilj. Mi ne ulazimo u Schengen automatizmom 1. srpnja 2013., već je tu potrebna tehnička prilagodba i ispunjavanje svih pravnih, organizacijskih i drugih uvjeta, što će biti poseban izazov za Hrvatsku. Riječ je o više od 1000 km kopnene granice koja će kad postanemo dio Schengena biti vanjska granica Europske unije koju će čuvati Hrvatska.

Mi ne ulazimo u Schengen automatizmom 1. srpnja 2013., već je tu potrebna tehnička prilagodba i ispunjavanje svih pravnih, organizacijskih i drugih uvjeta, što će biti poseban izazov za Hrvatsku.

Ono što nas čeka prvih godina nisu samo europski nego i unutarnji procesi koje ćemo morati provesti. Iskustvo i drugih zemalja je pokazalo da neki više, neki manje, dožive određeni šok kada shvate da država više nije samo promatrač procesa prilagodbe na razini EU, nego je punopravna članica i kao takva sudjeluje u donošenju svih odluka za koje treba na unutarnjoj razini vidjeti kako određena uredba ili direktiva utječe na državu, koje reperkusije ima na unutarnji sustav, je li primjena protivna ustavnopravnom poretku i sl. Neke države to rješavaju na posebnim sjednicama posvećenima pitanjima Europske unije ili nekim drugim modelima i praksama, pa taj proces čeka i Hrvatsku.

Najteže reforme su mijenjanje načina razmišljanja i djelovanja ljudi jer graditi neko društvo znači izgrađivati njegove članove. Smatrate li da su naši građani dovoljno informirani i spremni za ulazak Hrvatske u EU, ali i dolazak Europe u Hrvatsku?

Smatram da se dovoljno radilo na informiranju građana, da su mediji dobro pratili proces pregovaranja, jedino u nekim slučajevima kao da je bilo buke u ko-

Europska unija je divna stvar jer je ona poticaj, i samo ako je tako gledamo, shvatit ćemo da na kraju sve doista ovisi o nama samima.

munikacijskom kanalu pa je došlo do nekih problema u prenošenju informacija. Recimo u nedavnom slučaju "prošeka": poznato je da je pri pregovaranju Italija bila protiv korištenja hrvatskoga tradicionalnog izraza prošek jer je fonetski blizak njihovom zaštićenom proseccu. Usprkos tome što su naši pregovarači čak nosili primjerke prošeka i prosecca da dokažu Komisiji da to nisu isti proizvodi, nije se uspjelo to ispregovarati, pa su već tada razmatrane strategije rješavanja ovog slučaja za razdoblje nakon 1. srpnja 2013., a da niti jedna strana ne bude oštećena. Novinari kao da su to "zaboravili" i cijeli slučaj je ustvari medijski dignuo prašinu bez nekih osnova. Generalno gledano, smatram da ima dovoljno informacija o EU, ali možda nisu adekvatne, ili nisu dobro usmjerene, na čemu treba poraditi.

Što moramo činiti da svaki pojedinac razumije i prihvati norme europskog ponašanja i doista postane punopravni član Europske unije?

Što se tiče svijesti i razumijevanja i prihvaćanja normi europskog ponašanja, mislim da će možda biti potrebno i nekoliko generacija da se to promijeni. Dopustite mi da parafraziram J. F. Kennedyja - građani se ne bi trebali pitati što država može učiniti za njih, već što oni sami mogu učiniti za državu ... za društvo u cjelini. To je bitno. Promjena načina razmišljanja je potrebna da se pomaknemo s ove točke koju karakterizira kriza, gubitak vjere u institucije i sustav, nepoštivanje zakona, podmićivanje kao neki prihvatljivi obrazac, izbjegavanje plaćanja poreza kao model odnosa prema državi, vrijednosni sustav koji ne cijeni znanje, marljivost i dr. Mislim da se svatko od nas treba angažirati i pokrenuti da bi nam bilo bolje. Ja osobno bih želio da 1. srpnja bude neka prekretnica, pokušaj da se svi pokrenu, naprave nešto za sebe, ali i za opće dobro ... da nam se svima dogodi onaj pozitivni klik. Europska unija je divna stvar jer je ona poticaj, i samo ako je tako gledamo, shvatit ćemo da na kraju sve doista ovisi o nama samima.